

Ідентифікація і оцінка корупційних ризиків

1. Базові поняття для оцінки КР (МОКР НАЗК)

внутрішнє середовище - організаційно-управлінські процеси в органі влади, спрямовані на забезпечення реалізації органом влади законодавчо закріплених функцій та завдань;

зовнішнє середовище - ряд чинників навколишнього середовища (законодавчі, інші нормативно-правові акти, крім актів, прийнятих безпосередньо органом влади, природні явища тощо), що впливають на здійснення органом влади повноважень, тоді як такий орган не має прямого впливу на ці чинники;

ідентифікація корупційних ризиків - визначення чинників корупційного ризику у діяльності/бездіяльності посадових осіб органу влади, що можуть сприяти скоєнню ними корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією;

корупційний ризик - ймовірність того, що відбудеться подія корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, яка негативно вплине на досягнення органом влади визначених цілей та завдань;

об'єкт оцінки корупційних ризиків - функції та завдання органу влади, його посадових осіб, визначені законодавчими актами, та способи їх реалізації;

- суб'єкт оцінки корупційних ризиків – в залежності від контексту орган влади та /або структурні підрозділи органу влади, що реалізують функції та завдання органу влади

оцінка корупційних ризиків - процес визначення, аналізу та безпосередньої оцінки корупційного ризику;

чинники корупційного ризику - умови та причини, що заохочують (стимулюють), викликають або дозволяють скоєння посадовою особою при виконанні нею функцій держави або місцевого самоврядування діянь, які можуть призвести до вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

2. Оцінка корупційних ризиків

Процес оцінки корупційних ризиків включає 2 етапи:

1-й Опис корупційного ризику

2-й Оцінка корупційного ризику

На першому етапі визначається:

- **об'єкт оцінки корупційних ризиків;**

У випадку ЧОДА об'єктом оцінки КР є функції та завдання Департаментів, управлінь та апарату ЧОДА. Для ефективної роботи пропонується умовно розподілити функції і завдання на загальні (однакові або майже однакові для переважної більшості Департаментів і управлінь) та спеціальні (властиві тільки певному департаменту чи управлінню). Для полегшення роботи пропонується користуватись додатком «**Типові обов'язки і повноваження Управлінь і Департаментів Чернігівської обласної державної адміністрації**». Після розподілу можна переходити до визначення чинників корупційного ризику. Зрозуміло, що загальні функції і завдання будуть мати однаковий (або майже однаковий) набір чинників корупційних ризиків, що значно полегшить роботу по їх ідентифікації.

- **чинники корупційного ризику і їх природа (внутрішні /зовнішні);**

2.1. Ідентифікація корупційних ризиків

Чинники корупційного ризику по своїй природі розподіляються на:

- **зовнішні** – законодавчі, інші нормативно-правові акти, крім актів, прийнятих безпосередньо органом влади, природні явища тощо), що впливають на здійснення органом влади повноважень, тоді як такий орган не має прямого впливу на ці чинники;

- та **внутрішні** – нормативно-правові акти, прийняті безпосередньо органом влади, організаційно-управлінські процеси в органі влади, кадровий підбір співробітників, приватні інтереси співробітників, можливість виникнення конфлікту інтересів, можливість впливу третіх осіб, тощо.

Визначати можливу наявність ризиків, зручно розташувавши об'єкти оцінки і чинники корупційних ризиків в таблиці і помічаючи комірки, де така наявність можлива.

Рекомендовано заповнювати дві таблиці: стосовно **Типових обов'язків і повноважень підрозділів (таб. 1) та специфічних обов'язків і повноважень (таб. 2)**. Заповнені таблиці дають можливість проаналізувати діяльність підрозділу, виявити і описати кожен можливий корупційний ризик, а також згрупувати типові ризики, заходи зменшення (усунення) яких підійдуть всім підрозділам і специфічні ризики, заходи зменшення (усунення) яких необхідно розробляти індивідуально.

Таблиця 1

Таблиця для ідентифікації корупційних ризиків щодо типових обов'язків і повноважень Департаментів і Управлінь ЧОДА		чинники корупційного ризику							
		Зовнішні		Внутрішні					
Об'єкт оцінки		законодавчі, інші нормативно-правові акти	форс-мажор	нормативно -правові акти, прийняті безпосередньо органом влади.	організаційно-управлінські процеси в органі влади	можливість виникнення конфлікту інтересів	можливість впливу третіх осіб	приватні інтереси співробітників	дотримання вимог, обмежень, заборон, встановлених ЗУ "Про запобігання корупції"
<i>«Типові обов'язки і повноваження Управлінь і Департаментів Чернігівської обласної державної адміністрації»</i>									
1. Забезпечує у межах своїх повноважень захист прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.									
2. Готує пропозиції до проектів програм соціально-економічного розвитку території та проектів обласного бюджету, подає їх на розгляд обласній державній адміністрації та забезпечує їх виконання.									
3. Готує пропозиції, спрямовані на проведення реформи у відповідній галузі і подає їх на розгляд обласній державній адміністрації.									
4. Інформує комунальні заклади, що належать до сфери його управління, про стан справ в галузі, доводить до їх відома накази та листи відповідного Міністерства України.									
5. У межах своєї компетенції сприяє органам місцевого самоврядування у вирішенні питань соціально-економічного розвитку Чернігівської області.									
6. Подає пропозиції та погоджує проекти планів приватизації комунальних закладів, що належить до його відома.									
7. В установленому законодавством порядку надає відповідному Міністерству України необхідну інформацію, документи та матеріали.									
8. Здійснює організаційне і методичне керівництво роботою комунальних закладів, що належить до його відання з питань надання відповідних послуг населенню Чернігівської області.									
9. Здійснює систематичний контроль за додержанням актів законодавства з питань, що належать до його компетенції керівниками комунальних закладів незалежно від форми власності.									
10. Організовує роботу з питань охорони праці, безпеки руху транспортних засобів і протипожежного захисту підпорядкованих йому комунальних закладів.									
11. Забезпечує у межах компетенції реалізацію державної політики стосовно									

стосовно захисту інформації з обмеженим доступом.									
43. Бере участь у вирішенні відповідно до законодавства колективних трудових спорів (конфліктів).									
44. Забезпечує захист персональних даних.									
45. Надає згідно із законодавством обов'язкові для виконання розпорядження керівникам підприємств, установ, організацій, їх філій, відділень незалежно від форми власності і громадянам з питань, що належать до його компетенції, порушувати питання про їх відповідальність у порядку, встановленому законодавством.									
46. Залучає до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань спеціалістів, фахівців інших структурних підрозділів обласної державної адміністрації, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками), представників громадських об'єднань (за згодою).									
47. Одержує в установленому порядку від інших структурних підрозділів обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності інформацію, документи та інші матеріали.									
48. Скликає в установленому порядку наради з питань, що належать до його компетенції.									
49. Сприяє наданню на договірних засадах допомоги працівникам підприємств, установ та організацій.									
50. Вносить в установленому порядку пропозиції щодо удосконалення роботи обласної державної адміністрації у відповідній галузі.									
51. Користується в установленому порядку інформаційними базами органів виконавчої влади, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами.									

		Таблиця 2							
Таблиця для ідентифікації корупційних ризиків щодо специфічних повноважень Департаментів і Управлінь ЧОДА									
Назва департаменту/управління ЧОДА		чинники корупційного ризику							
Об'єкт оцінки		Зовнішні		Внутрішні					
«Специфічні обов'язки і повноваження Управлінь і Департаментів Чернігівської обласної державної адміністрації»		законодавчі, інші нормативно-правові акти	форс-мажор	нормативно -правові акти, прийняті безпосередньо органом влади.	організаційно-управлінські процеси в органі влади	можливість виникнення конфлікту інтересів	можливість впливу третіх осіб	приватні інтереси співробітників	дотримання вимог, обмежень, заборон, встановлених ЗУ "Про запобігання корупції"

За результатами ідентифікації корупційних ризиків здійснюється їх формальне визначення, яке включає проаналізовані функції, завдання органу влади або конкретні напрями діяльності структурних підрозділів, існуючі заходи контролю та опис корупційного ризику.

2.2. Методологія оцінки корупційних ризиків

На другому етапі ідентифіковані і описані корупційні ризики повинні бути оцінені. Оцінка корупційного ризику полягає у визначенні його пріоритетності. Нижче описано методологію оцінки.

Оцінка ймовірності виникнення корупційного ризику визначається відповідно до частоти випадків вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, з урахуванням часових меж.

Ймовірність виникнення корупційного ризику оцінюється за трибальною шкалою:

низька - 1 бал; **середня** - 2 бали; **висока** - 3 бали.

Результати оцінки ймовірності виникнення корупційного ризику заносяться в таблицю

Ідентифіковані ризики	Ймовірність		
	Низька (корупційне правопорушення чи правопорушення, пов'язане з корупцією, не було скоєно і вірогідність його вчинення майже неможлива)	Середня (корупційне правопорушення чи правопорушення, пов'язане з корупцією, було вчинено тільки один раз протягом останніх трьох років та існує ймовірність, що його буде вчинено протягом трьох років)	Висока (корупційне правопорушення чи правопорушення, пов'язане з корупцією, може бути скоєно у короткостроковій перспективі - найближчі кілька місяців (до одного року) - та може бути повторено)
Ризик 1	1		
Ризик 2		2	
Ризик 3			3

Важливим етапом є визначення рівнів ймовірності наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, та визначення їх критеріїв. Наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, оцінюються відповідно до **розмірів втрат** органу влади, які **комісія встановлює самостійно**.

Приклад

Рівень ймовірності	Критерії визначення рівня ймовірності			
	Втрати життя та здоров'я людей	фінансові втрати для суспільства	рівень відповідальності	репутаційні втрати органу влади
Високий	Загибель людини та втрата здоров'я людей	Значні фінансові втрати	Очікуються судові процеси проти органу влади або його посадових осіб; вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбачає кримінальну відповідальність	Втрата репутації серед широких верств населення
Середній	Втрата психічного здоров'я і психологічної рівноваги	Фінансові втрати наявні, але незначні	Вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбачає адміністративну відповідальність	Втрата репутації серед сторін безпосередніх контактів
Низький	Морально-етичні втрати	Не очікується фінансових втрат	Вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбачає дисциплінарну відповідальність	Втрата репутації серед працівників органу влади

Наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, оцінюються за трибальною шкалою:

низький - 1 бал; **середній** - 2 бали; **високий** - 3 бали.

Результати оцінки наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією заносяться в таблицю

Ідентифіковані ризики	Наслідки		
	низький	середній	високий
Ризик 1		2	
Ризик 2			3
Ризик 3	1		3

Результат оцінки корупційних ризиків за кількісним рівнем визначають його пріоритетність. Отримується як добуток балів імовірності на бали наслідків.

Ідентифіковані ризики	Ймовірність виникнення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією (бали)	Наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією (бали)	Кількість балів	Пріоритетність корупційних ризиків
Ризик 1	1	2	2 (1x2)	низька
Ризик 2	2	3	6 (2x3)	висока
Ризик 3	1	3	3 (1x3)	середня

Шкала пріоритетності корупційних ризиків

Пріоритетність	Низька	Середня	Висока
Кількість балів	1-2	3-4	6-9

Опис і оцінка і чинники корупційних ризиків зводяться в таблицю. Комісія також розробляє і надає пропозиції щодо заходів з усунення корупційного ризику, осіб відповідальних за виконання та строки виконання, необхідні ресурси та очікувані кількісні і якісні показники виконання заходів. Результати цієї роботи НАЗК рекомендує звести в єдину таблицю (форма наведена нижче).

ТАБЛИЦЯ
оцінених корупційних ризиків та заходів щодо їх усунення

Корупційний ризик	Пріоритетність корупційного ризику (низька/ середня/ висока)	Заходи щодо усунення корупційного ризику	Особа (особи), відповідальна (і) за виконання заходу	Строк виконання заходів щодо усунення корупційного ризику	Ресурси для впровадження заходів	Очікувані результати

При розробці пропозицій щодо заходів з усунення корупційного ризику, осіб відповідальних за виконання та строки виконання, необхідні ресурси та очікувані кількісні і якісні показники виконання заходів особливу увагу слід звернути на такі аспекти: зміст заходу повинен бути чітко визначеним, бути реально виконуваним, мати чіткі критерії виконання, переважно конкретні строки виконання.

Наприклад

Корупційний ризик	Пріоритетність корупційного ризику (низька/ середня/ висока)	Заходи щодо усунення корупційного ризику	Особа (особи), відповідальна (і) за виконання заходу	Строк виконання заходів щодо усунення корупційного ризику	Ресурси для впровадження заходів	Очікувані результати
1. Особисте спілкування посадової особи при 1.1. наданні адмін. послуг 1.2. Консультацій	низький	1.1. Розробка і впровадження процедури надання послуги через ЦНАП 1.2.1. Розміщення консультацій з типових питань на сайті підрозділу. 1.2.2. Розробка і впровадження процедури надання консультацій в письмовому та електронному вигляді (в тому	1.1. Відповідальний підрозділ/ виконавця ПІБ 1.2.1. -/- 1.2.2. -/-	1.1. До 25.06.201—р. До 25.06.201—р., з регулярним оновленням не рідше 1 разу на місяць До 25.06.201—р.,	?	усунення (зменшення) рівня виявленого корупційного ризику

		числі в режимі он-лайн з обов'язковим записом розмови на електронний носій).				
--	--	--	--	--	--	--

Також ретельно слід підходити до графи «Ресурси для впровадження заходів». Будь-який захід потребує ресурсів для виконання, якщо не фінансових, то людських чи матеріальних. Якщо захід «ресурсів не потребує», то це, зазвичай, фейковий захід, спрямований на імітацію роботи. За результатами роботи комісія надає звіт, який підписує Голова комісії.